

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ

ID 6507

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	133 Галузеве машинобудування (бакалавр)	Назва освітньої програми	Галузеве машинобудування (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. управління інноваційною діяльністю та сферою послуг (МП)

Викладач/викладачі

Мельник Лілія Миколаївна, д-р екон. наук, професор, професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка та управління виробництвом» є формування у студентів теоретичних і практичних навичок з планування та аналізу показників господарсько-виробничої діяльності підприємств у сфері галузевого машинобудування, а також набуття студентами компетентностей щодо управління процесом виробництва промислової продукції у розрізі етапів її життєвого циклу з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	<p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтегральної: <ul style="list-style-type: none"> здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; - загальних: <ul style="list-style-type: none"> ЗК3. Здатність планувати та управляти часом. ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК11. Здатність працювати в команді. - спеціальних (фахових): <ul style="list-style-type: none"> ФК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ФК4. Здатність втілювати інженерні розробки у галузевому машинобудуванні з урахуванням технічних, організаційних, правових, економічних та екологічних аспектів за усім життєвим циклом машини: від проектування, конструювання, експлуатації, підтримання працездатності, діагностики та утилізації. ФК5. Здатність застосовувати комп'ютеризовані системи проектування та спеціалізоване прикладне програмне забезпечення для вирішення інженерних завдань в галузі машинобудування. ФК6. Здатність оцінювати техніко-економічну ефективність типових систем та їхніх складників на основі застосовування аналітичних методів, аналізу аналогів та використання доступних даних. ФК7. Здатність приймати ефективні рішення щодо вибору конструкційних матеріалів, обладнання, процесів та поєднувати теорію і практику для розв'язування інженерного завдання. ФК9. Здатність здійснювати комерційну та економічну діяльність у сфері галузевого машинобудування. ФК10. Здатність розробляти плани і проекти у сфері галузевого машинобудування за невизначених умов, спрямовані

на досягнення мети з урахуванням наявних обмежень, розв'язувати складні задачі і практичні проблеми підвищування якості продукції та її контролювання.

Програмні результати навчання з ОП

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

PH4. Здійснювати інженерні розрахунки для вирішення складних задач і практичних проблем у галузевому машинобудуванні.

PH5. Аналізувати інженерні об'єкти, процеси та методи.

PH7. Готувати виробництво та експлуатувати вироби, застосовуючи автоматичні системи підтримування життєвого циклу.

PH10. Розуміти проблеми охорони праці та правові аспекти інженерної діяльності у галузевому машинобудуванні, навички прогнозування соціальних й екологічних наслідків реалізації технічних завдань.

PH13. Розуміти структури і служб підприємств галузевого машинобудування.

PH17. Володіти основами управління якістю продукції галузевого машинобудування.

Обсяг курсу

Очна (денна) форма здобуття освіти:

Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 28 год.; практичні заняття — 14 год.; самостійна робота — 78 год.;

Заочна форма здобуття освіти:

Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 6 год.; практичні заняття — 6 год.; самостійна робота — 108 год.;

Ознаки курсу

Рік навчання — 4; семестр — 8; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;

Форма контролю

Поточний контроль: 2 модулі, робота на практичних заняттях
Підсумковий контроль: залік

Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення

Передумовою вивчення навчального курсу є наступні дисципліни та компетентності, набуті під час їхнього вивчення:

Іноземна мова професійного спрямування
Техноекологія та цивільна безпека
Українська мова (за професійним спрямуванням)
Деталі машин і підйомно-транспортне обладнання
Процеси виготовлення машин

Безпека життєдіяльності, основи охорони праці
Комп'ютерно-інтегровані технології
Основи права

Матеріально-технічне
та/або інформаційне
забезпечення

Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (ноутбук, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
Тема 1. Виробництво як необхідна умова розвитку національної економіки		
1.1. Виробничий процес та його складові частини		
1.2. Основні принципи організації виробничого процесу		
1.3. Типи виробництва	2	0,25
1.4. Життєвий цикл виробу		
1.5. Форми організації підприємницької діяльності у сфері галузевого машинобудування		
1.6. Вплив промислового виробництва на навколишнє середовище		
Тема 2. Планування і розробка виробничої програми підприємства		
2.1. Поняття виробничої програми, її вимірники та показники.	2	0,25
2.2. Послідовність розробки виробничої програми підприємства.		
2.3. Особливості планування розвитку виробничої діяльності в умовах невизначеності.		
Тема 3. Основний капітал виробничого підприємства		
3.1. Економічна суть, класифікація і структура основного капіталу.		
3.2. Зміст нематеріальних і довгострокових фінансових активів.		
3.3. Методи оцінювання основних засобів.	2	0,5
3.4. Зношення і відтворення основних фондів.		
3.5. Амортизація основних засобів.		
3.6. Показники використання основних засобів.		
3.7. Виробнича потужність підприємства.		
Тема 4. Оборотний капітал виробничого підприємства		
4.1. Склад, структура і кругообіг оборотного капіталу.		

4.2. Нормування обігових коштів.	2	0,5
4.3. Показники використання обігових коштів.		
4.4. Напрями покращення використання обігових коштів.		
<hr/>		
Тема 5. Людський капітал виробничого підприємства		
5.1. Класифікація і характеристика кадрів (персоналу) підприємства.		
5.2. Підготовка і перепідготовка кадрів.		
5.3. Нормування праці та її організація.	2	0,5
5.4. Розрахунки чисельності працівників.		
5.5. Продуктивність праці та резерви її підвищення.		
5.6. Заробітна плата: форми, системи, принципи формування.		
5.7. Поняття трудової, технологічної і виробничої дисципліни.		
<hr/>		
Тема 6. Собівартість і ціноутворення промислової продукції		
6.1. Поняття та класифікація витрат.		
6.2. Групування витрат за економічними елементами.		
6.3. Сутність збутових витрат і методи їхнього формування в умовах інноваційної діяльності.		
6.4. Планування собівартості продукції.	2	0,5
6.5. Види ціни.		
6.6. Політика ціноутворення на підприємстві.		
6.7. Диверсифікація цін.		
6.8. Стратегія цінової політики підприємства.		
<hr/>		
Тема 7. Фінансові результати діяльності виробничого підприємства		
7.1. Фінансові ресурси виробничого підприємства.		
7.2. Фінансовий стан виробничого підприємства та визначення його фінансової стійкості.		
7.3. Результати фінансової діяльності виробничого підприємства.	2	0,5
7.4. Види та джерела утворення прибутку виробничого підприємства.		
7.5. Рентабельність, її види та методи розрахунку.		
<hr/>		
Тема 8. Управління виробництвом: поняття, структура підприємства та роль менеджера		
8.1. Поняття управління виробництвом машинобудівної продукції.		
8.2. Виробнича структура підприємства.		
8.3. Сфера застосування виробничого менеджменту.	2	0,5
8.4. Переваги виробничого менеджменту.		
8.5. Відповідальність менеджера виробництва.		
8.6. Рішення виробничого менеджменту.		

Теми занять, короткий зміст

Тема 9. Промисловий дизайн		
9.1. Поняття промислового дизайну.		
9.2. Планування виробу.	1	0,25
9.3. Розробка прототипу виробу.		
9.4. Економічний аналіз витрат на розроблення промислового продукту.		
<hr/>		
Тема 10. Організація комплексної підготовки виробництва промислових виробів		
10.1. Сутність, зміст і завдання комплексної підготовки виробництва промислових виробів.		
10.2. Технологічна підготовка виробництва.		
10.2.1. Розробка технологічної документації.	1	0,25
10.2.2. Організація вибору матеріалів та обладнання.		
10.3. Організаційно-планова підготовка до виробництва.		
10.4. Методи переорієнтації підприємства на випуск нової продукції та економічна доцільність її впровадження.		
<hr/>		
Тема 11. Організація виробничого процесу		
11.1. Форми організації виробничого процесу.	2	0,5
11.2. Поточкові лінії на виробництві.		
11.3. Розрахунок параметрів виробничих потоків.		
<hr/>		
Тема 12. Сіткове моделювання виробничого процесу		
12.1. Класифікація сіткових моделей та методи сіткового моделювання.		
12.2. Основні елементи та правила побудови сіткових графіків.	2	0,5
12.3. Часові параметри сіткового графіка.		
12.4. Розрахунок сіткового графіка типу «роботи – зв'язки».		
<hr/>		
Тема 13. Управління якістю продукції галузевого машинобудування		
13.1. Поняття якості продукції.		
13.2. Загальна характеристика показників якості продукції.	2	0,25
13.3. Методи оцінювання якості промислової продукції.		
13.4. Управління якістю промислової продукції.		
13.5. Правове забезпечення якості продукції.		
<hr/>		
Тема 14. Техніко-економічне обґрунтування ефективності інженерних рішень у промисловому виробництві		
14.1. Поняття ефекту та ефективності інженерного рішення.	2	0,25
14.2. Система показників технічного оцінювання ефективності інженерних рішень (проектів).		
14.3. Економічні показники і методи їх розрахунку в інженерних проектах.		

Тема 15. Управління процесами екологізації виробництва		
15.1. Завдання і принципи екологічного управління підприємством.		
15.2. Основні напрямки екологічної діяльності підприємства та структура його екологічного менеджменту.		
15.3. Інструменти екологічно зорієнтованого управління.	2	0,5
15.3.1. Стандарти екологічного управління.		
15.3.2. Екологічне маркування.		
15.3.3. Екологічний аудит та експертиза.		
15.3.4. Технології запобігання утворенню та накопиченню відходів промислового виробництва.		
	РАЗОМ:	28 6

Практичні заняття (теми)	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
Практичне заняття №1		
Тема. Виробництво як необхідна умова розвитку національної економіки.	2	0,5
Тема. Планування і розробка виробничої програми підприємства.		
Практичне заняття №2		
Тема. Основний та оборотний капітал виробничого підприємства.	2	1
Практичне заняття №3		
Тема. Людський капітал виробничого підприємства.	2	1
Тема. Фінансові результати діяльності виробничого підприємства.		
Практичне заняття №4		
Тема. Промисловий дизайн.	2	0,5
Тема. Організація комплексної підготовки виробництва промислових виробів.		
Практичне заняття №5		
Тема. Організація виробничого процесу.	2	1
Практичне заняття №6		
Тема. Сіткове моделювання виробничого процесу.	2	1
Практичне заняття №7		
Тема. Управління якістю продукції галузевого машинобудування.	2	1

Тема. Техніко-економічне обґрунтування ефективності інженерних рішень у промисловому виробництві.

РАЗОМ: 14 6

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Базова література:

1. Веретенникова Г. Б., Томах В. В., Геращенко І. М. Планування та організація діяльності підприємства [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г. Б. Веретенникова. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
2. Економіка і організація виробництва: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та інженерними спеціальностями / Петренко К. В., Скоробогатова Н. Є. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 177 с.
3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
4. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства. Ч.2. Організація виробництва: навчальний посібник / Небава М. І., Адлер О. О., Лесько О. Й. Вінниця: ВНТУ, 2011. 131 с.
5. Організація виробництва: підручник / А. І. Яковлев [та ін.]; ред.: А. І. Яковлев, С. П. Сударкіна, М. І. Ларка; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. інт.». Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 436 с.
6. Організація виробництва: практикум / Т.В. Кравченко, Т.С. Онисенко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 191 с.
7. Петрович Й. М., Захарчин Г. М. Організація виробництва: підручник. Львів: Магнолія плюс, 2005. 400 с.

Допоміжна література:

1. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
2. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
3. Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 620 с.
4. Планування діяльності підприємства: опорний конспект лекцій. Тернопіль. 2016. 92 с.
5. Гордієнко О. В. та ін. Організація виробництва: навч. посіб. К.: Аграрна освіта, 2010.
6. Череп А. В. Стратегічне планування і управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: рекомендовано М-вом освіти і науки України. К.: Кондор, 2011. 334 с.

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі . Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Одна третя від суми балів, набраних здобувачем впродовж семестру	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
20	15		20	20			
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів		
Теми 1-2	Практичне заняття №1	5	Теми 8-9 -10	Практичне заняття №4	5		
Теми 3-4	Практичне заняття №2	5	Тема 11	Практичне заняття №5	5		
Теми 5-6-7	Практичне заняття №3	5	Тема 12	Практичне заняття №6	5		
			Теми 13-14-15	Практичне заняття №7	5		

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри МП, протокол №1 від «25» серпня 2023 року.